

تعریف اصطلاح

۱. حجت شرعی:

کوتاه پاسخ

۲. آیه نفر «فلولا نفر من کل فرقه منهم طائفه.....» چه وظیفه ای را بر دوش جامعه اسلامی گذاشته است؟
۳. مهم ترین وظیفه علم اصول فقه چیست؟
۴. اندیشه مردم سالاری دینی توسط چه کسی ایجاد شد؟

تستی

۵. کدام جمله صحیح است؟

- الف) بر فقیه لازم نیست برای فتوا و حکمی که صادر می کند، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند.
- ب) واژه فقه در اصطلاح بیشتر به فهم بخش خاصی از مسائل دینی گفته می شود.
- ج) طبق مفاد آیه «نفر» فقیه می تواند به صدور حکم «به غیر ما أنزل الله» پردازد.
- د) عمل کنندگان به علت عمل به فتوای فقیهی که از روی صادر کرده، مورد مواخذه قرار می گیرند.

پاسخنامه درس ۱

تعریف اصطلاح

۱. عبارت است از دلیل موجهی که باید مجتهد برای فتوا و حکمی که صادر می کند داشته باشد تا در پاسخ این سوال که بر چه مبنا و اساسی چنین حکمی صادر کرده، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند. (خرداد ۹۸)

کوتاه پاسخ

۲. وظیفه تفقه در دین و شناخت عمیق آن (شهریور ۹۸)
۳. بیان روش صحیح استنباط حکم شرعی (شهریور ۹۸)
۴. امام خمینی (ره) (دی ۹۸)

تستی

۵. گزینه «ب» (دی ۹۸)

تشریحی

۱. نقش حضرت امام خمینی (ره) را در ارتقای جایگاه فقه بیان کنید.
۲. نظر شیعه را با نظر مستشرقین درباره موسس علم اصول مقایسه نمایید.

تعریف اصطلاح

۳. اصول اربعمائه

جای خالی

۴. مولفان کتاب های اصول کافی و من لایحضره الفقیه به ترتیب و می باشند

پاسخ کوتاه

۵. علت گرایش علم اصول به ضعف در دوره اخباری ها چیست؟
۶. موسس عصر تجدید روش استنباط کیست؟
۷. آثار فقهی وی در سه سطح مقدماتی، متوسط و عالی نوشته شد؟
۸. کتاب مکاسب و رسائل از کیست؟

تستی

۹. کدام دلیل موجب تاسیس علم اصول گردید؟
الف) دور شدن از عصر نصوصیج
ب) اهتمام شارع مقدس نسبت به القا و آموزش روش استنباط احکام شرعی
ج) رحلت پیامبر اکرم (ص) و ایجاد اختلاف بین صحابه
د) دسترسی شیعیان به ائمه (ع) حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن

صحیح و غلط

۱۰. زمان رحلت پیامبر اکرم (ص) زمان شکل گیری منابع و ادله شرعی است.

پاسخنامه درس ۲

تشریحی

۱. ایشان فقه و فقاقت را گسترش دادند و آن را علاوه بر جنبه های خصوصی و فردی، به جنبه های عمومی، سیاسی و حکومت داری تسری دادند. (خرداداد ۹۸)

۲. برخی از مستشرقین موسس علم اصول را «محمد بن ادریس شافعی» دانسته اند که شیعیان به دلیل دسترسی به ائمه حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن احساس نیاز به اصول نمودند، در حالی که با تحقیق و دقت نظر به جرأت می توان ادعا کرد که امام محمدباقر (ع) اولین فردی است که در مورد علم اصول سخن گفته اند و آن را پایه گذاری کرده اند. (خرداد ۹۸)

تعریف اصطلاح

۳. امام علی (ع) و پیروان او و شاگردان مکتب اهل بیت، نسبت به جمع و تدوین احادیث نبوی و ائمه اطهار (ع) همت نمودند و حاصل این تلاش علمی تالیف آثار فراوانی در باب حدیث است که در بین آنها ۴۰۰ اثر شهرت بیشتری پیدا کرد که به اصول اربعه معروف شد. (خرداد ۹۸)

جای خالی

۴. شیخ کلینی - ابن بابویه (شهریور ۹۸)

پاسخ کوتاه

۵. مخالفت اخباری ها با اجتهاد (شهریور ۹۸)

۶. وحید بهبهانی (دی ۹۸)

۷. علامه حلی (دی ۹۸)

۸. شیخ مرتضی انصاری (دی ۹۸)

تستی

۹. گزینه «ب» (دی ۹۸)

صحیح و غلط

۱۰. غلط (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

۱. بر اساس آیه «افحکم الجاهلیة یبغون و من احسن من الله حکما لقوم یوقنون» قرآن کریم چه حکمی را حکم جاهلیت معرفی کرده است؟

تعریف اصطلاحات

۲. ادله فقاهتی (اصول عملیه):

تستی

۳. کدام علم متکفل بحث از مقدمات و پیش فرض هایی است که فقیه قبل از ورود به فقه، باید پاسخی برای آن ها بیابد؟
الف) فلسفه ب) فقه ج) منطق د) اصول فقه

تشریحی

۴. در چه صورت، حکم واقعی اولی، به حکم واقعی ثانوی تبدیل می شود؟ یک مثال بنویسید.

پاسخنامه درس ۳

پاسخ کوتاه

۱. قرآن کریم هر حکم مغایر با احکام الهی را حکم جاهلیت معرفی کرده است. (خرداد ۹۸)

تعریف اصطلاحات

۲. هنگامی که فقیه در میان ادله اجتهادی (کتاب و سنت و عقل و اجماع) حکم مسئله مورد نظر را نمی یابد، اصول و قواعدی به یاری او می آیند که موجب می شود خود و مقلدینش را در مقام عمل از تحیر و سرگردانی نجات دهد، این اصول و قواعد همان اصول عملی یا ادله فقاهتی هستند. (خرداد ۹۸)

تستی

۳. گزینه «د» (دی ۹۸)

تشریحی

۴. با ملاحظه ی اوضاع و شرایط خاص و تنها برای چنین شرایط، حکم واقعی ثانوی وضع می شود مثال: سفر به خودی خود (حکم واقعی اولی) امری مباح است. اما اگر موجب آزردهی پدر یا مادر شود حکم واقعی ثانوی آن حرمت است. (دی ۹۸)

نام کتاب: سوالات آزمون نهایی احکام (۳)

نام درس: درس (۴)

کوتاه پاسخ

۱. تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟

تعریف اصطلاحات

۲. آیات الاحکام:

پاسخنامه درس ۴

کوتاه پاسخ

۱. تفسیر آیاتی که می توان از آنها حکم شرعی را استنباط نمود. (شهریور ۹۸)

تعریف اصطلاحات

۲. در قرآن ۵۰۰ آیه درباره احکام فقهی وجود دارد که آنها را آیات الاحکام می نامند. (دی ۹۸)

تشریحی

۱. یکی از انواع خبر مقطوع الصدور را توضیح دهید.

تستی

۲. کدام یک از موارد زیر «نص» می باشد؟

الف) اقیموا الصلاة (ب) کتب علیکم القتال (ج) قم الیل الا قلیلا (د) فاغسلوا وجوهکم
۳. کدام عبارت صحیح است؟

الف) علم درایت حدیث، فرد فرد راویان یک حدیث را از جهت موثق و غیر موثق بودن مورد بررسی قرار می دهد.
ب) علم اصول فقه، حدیث را از جهت اطمینان به صدور یا عدم اطمینان به صدور آن بحث می کند.
ج) علم درایه، با توجه به یافته های علم رجال، نوع حدیث را معلوم می کند.
د) برای بررسی سندی روایت، ابتدا به علم درایه مراجعه می شود.

صحیح و غلط

۴. روش تحقیق درباره سندیت قرآن با سنت تفاوت زیادی دارد.

تعریف اصطلاح

۵. سنت:

پاسخنامه درس ۵

تشریحی

۱. خبرمقطوع الصدور بدو نوع است: خبر متواتر و خبری که همراه با عواملی است که افاده قطع می کند. هر یک از این دو نوع توضیح داده و بیان شود کافی است. (خرداد ۹۸)

تستی

۲. گزینه «ب» (خرداد ۹۸)

۳. گزینه «ج» (دی ۹۸)

صحیح و غلط

۴. صحیح (دی ۹۸)

تعریف اصطلاح

۵. قول، فعل و تقریر معصوم (ع)

تستی

۱. در روایت «قد نهی رسول الله (ص) عن بيع الغرر» از استفاده شده است.

الف) اسم فعل (ب) ماده نهی (ج) فعل مضارع به معنی نهی (د) صیغه نهی

۲. در کدام یک از موارد زیر فعل امر دلالت بر وجول دارد؟

الف) اللهم اشف كل مرض (ب) إغسل وجهك مرة فريضة

ج) فاذا قضيت صلاة فانتشروا في الارض (د) قم الليل الا قليلا

کوتاه پاسخ

۳. دو مورد از انواع امر و نهی را بنویسید.

پاسخنامه درس ۶

تستی

۱. گزینه «ب» (خرداد ۹۸)

۲. گزینه «ب» (دی ۹۸)

کوتاه پاسخ

۳. فعل امر و نهی - ماده امر و نهی - اسم فعل - فعل مضارعی که به معنای امر و نهی به کار رفته است. (ذکر دو مورد کافی

است) (شهریور ۹۸)

تشریحی

مفهوم اولویت را به اختصار بیان کنید.

تفاوت مفهوم با منطوق را با ذکر مثال برای هر یک توضیح دهید.

مفهوم موافق را با ذکر یک مثال تعریف کنید.

پاسخ کوتاه

شرایط مفهوم داشتن جمله شرطیه را بیان کنید. (سه مورد)

پاسخنامه درس ۷

تشریحی

م: مفهوم اولویت یا مفهوم موافق عبارت است از مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است مثلاً هر دو «وجوب» و یا هر دو «حرمت» است. (خرداد ۹۸)

ت: م: در برخی از جملاتی که بین افراد رد و بدل می شود علاوه بر معنایی که از مفاد عین کلام فهمیده می شود ، از مضمون بیان نشده آن هم ، معنایی را می توان برداشت نمود و به آن استناد کرد مثلاً در عبارت : اگر برف بیارد مدرسه تعطیل است ، مطلبی از عین همین عبارت برداشت می شود که تعطیلی مدرسه در صورت باریدن برف است ، اما این مطلب که : اگر برف نیارد مدرسه تعطیل نیست را هم می توان از همان عبارت فهمید. مدلول جمله اول منطوق و مدلول جمله دوم مفهوم نامیده می شود. تفاوت : منطوق مدلول مطابقی جمله است و مفهوم مدلول التزامی جمله است. (خرداد ۹۸)

م: م: مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است. فلا تَقُلُّ لَهُمَا أُفٍ (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

ش: م: الف : میان شرط و جواب ملازمه باشد . ب : جواب متوقف و مترتب بر وجود شرط باشد. ج : سببیت شرط برای جواب انحصاری باشد. (شهریور ۹۸)

تشریحی

۱. «عام» را تعریف نموده و دومورد از الفاظ و تعابیری را که دلالت بر عموم دارند ذکر کنید.
۲. يجوز عند الاضطرار تناول المحرم من الميتة و الخمر و غيرها و مقتضى هذا الاطلاق، عدم الفرق بين الخمر و غيره من المحرمات والابخار الكثيرة في المنع من استعمالها مطلقا حتى الاکتحال.
الف) کدام حکم در عبارت فوق بر عموم دلالت می کند؟
ب) مخصص عام در متن فوق چیست؟
۳. مقدمات حکمت را بیان کنید. (دو مورد)
۴. بر اساس این عبارت، نظر شهید اول راجع به استعمال خمر چیست؟
* و ظاهر العبارة جواز استعمالها لضرورة مطلقا حتى للدواء *
۵. تفاوت بین دلالت عام با دلالت مطلق بر شمولیت و عمومیت چیست؟

تستی

۶. کدام جمله نادرست است؟
الف) الفاظ عام و مطلق الفاظی هستند که افراد را از دایره شمول عام یا مطلق خارج می کند.
ب) استدلال به عموم عام زمانی جایز است که مخصصی نباشد.
ج) در بسیاری از موارد، حکم در ابتدا به صورت عام بیان شده است.
د) حکم عام، پس از فترتی با حکم دیگری تخصیص خورده است.

وصل عبارت

۷. عبارت های هم مفهوم را به هم وصل کنید.
۱- لا تشتم احدا الف) مقید
۲- احل الله البيع ب) عام
۳- صل ج) قید منفصل
۴- اکرم بعض الفقرا د) مطلق
ه) خاص

پاسخنامه درس ۸

تشریحی

۱. بعضی از الفاظ و تعابیر دلالت بر کلیت و شمولیت حکم دارند و ظهور در عمومیت دارند که به آنها عام گفته می شود. مواردی که دلالت بر عموم دارند: (۱) لفظ کل و الفاظ هم معنای آن (۲) جمع معرّف به ال (۳) قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یانهی (خرداد ۹۸)
۲. الف) در عبارت «يجوز عند الاضطرار تناول المحرم» هنگام اضطرار خوردن چیز حرام جایز است «المحرم» عام است و شامل خوردن میته و خمر و غیر آن می شود.
- ب) طبق متن بالا، روایات زیادی نسبت به خمر تفاوت قائل شدند و استفاده از آن راحتی در شرایط اضطرار منع نمودند حتی به اندازه ای که در حد سرمه کشیدن باشد (مخصص: روایات در باب حرمت خمر) (خرداد ۹۸)
۳. الف: گوینده در مقام تشریح باشد. ب: در مقام بیان تمام جزئیات باشد نه صرف تشریح اصل حکم ج: قرینه ای بر اینکه برای مطلق قید منفصلی وجود دارد در دست نباشد. (ذکر دو مورد کافی است) (شهریور ۹۸)
۴. جواز استعمال خمر در حالت ضرورت به نحو مطلق حتی به عنوان دواء (دی ۹۸)
۵. دلالت عام بر عموم به واسطه الفاظ عموم است که برای معنای شمولیت و عموم وضع شده است اما دلالت مطلق به وسیله شرایطی است که به آنها مقدمات حکمت می گویند. دلالت مطلق بر شمول از الفاظ وضع شده استفاده نمی شود. (دی ۹۸)

تستی

۶. گزینه «الف» (دی ۹۸)

وصل عبارت

۷. و.ص: ۱-ب ۲-الف ۳-د ۴-ه (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

۱. حجیت اجماع ناشی از چیست؟
۲. اجماع محصل را تعریف نمایید.

تشریحی

۳. و الصلاة على آل النبي في التشهد واجبة و قال اكثر اصحاب الشافعي: انه سنة دليلنا اجماع الفرقه و طريقه الاحتياط. وقال رسول الله (ص): من صلى صلاة لم يصل فيها على و على اهل بيتي لم تقبل منه.
الف) نظر شافعی در مورد حکم صلوات در تشهد چیست؟
ب) بر اساس متن فوق، مرحوم شیخ طوسی چگونه دلیل شیعه را تبیین می کند؟
۴. اقسام اجماع را نام برده و هر کدام را جداگانه تعریف کنید.
۵. علت حجیت اجماع در فقه شیعه چیست؟

تستی

۶. کدام جمله صحیح است؟
الف) اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم، اعتماد می کنند.
ب) علت اعتماد به فقهای متقدم این است که این فقها نزدیک به عصر ائمه (ع) زندگی می کردند.
ج) فقهای متقدم، دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند.
د) همه موارد

پاسخنامه درس ۹

پاسخ کوتاه

۱. حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم است. (خرداد ۹۸)
۲. اجماع محصل به اجماعی گفته می شود که فقیه بوسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها شخصا به دست آورده باشد. (خرداد ۹۸)

تشریحی

۳. الف) طبق نظر شافعی صلوات بر پیامبر و آل ایشان در تشهد سنت و مستحب است. ب) مرحوم شیخ طوسی صلوات را واجب دانسته اند و می فرمایند: دلیل ما اجماع علما و اصل احتیاط است و دلیل دیگر فرمایش رسول خدا (ص) است که فرمودند: هر کس نمازی بخواند که در آن بر من و اهل بیت من صلوات نفرستد نمازش قبول نمی شود. (خرداد ۹۸)

نام کتاب: سوالات آزمون نهایی احکام (۳)

نام درس: درس (۹)

۴. الف: اجماع محصل: فقیه بوسیله تتبع در آرای فقها آن را شخصاً تحصیل کرده است. ب: اجماع منقول: فقیه اجماع دیگر

فقها را نقل و بیان می کند. (شهریور ۹۸)

۵. حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم (ع) است.

تستی

۶. گزینه «د» (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

۱. اصولیان دلیل عقل را چگونه تعریف می کنند؟

۲. نوع مقدمه (عقلی یا شرعی بودن) را مشخص کنید.

الف) تهیه وسیله برای رفتن به حج
ب) طهارت برای نماز

تشریحی

۳. مقدمه عقلی چه تفاوتی با مقدمه شرعی دارد؟ برای هر یک مثالی ذکر کنید.

تستی

۴. عبارت «کل ما حکم به العقل حکم به الشرع» بیانگر چیست؟

الف) حجیت اجماع
ب) قاعده ملازمه
ج) اصالة الظهور
د) مقدمه عقلی

صحیح و غلط

۵. حجیت عقل از امور بدیهی است و نیاز به دلیل و برهان ندارد.

تعریف اصطلاحات

۶. قاعده ملازمه:

پاسخنامه درس ۱۰

پاسخ کوتاه

۱. دلیل عقل عبارت است از هر حکم عقلی ای که نتیجه آن قطع به حکم شرعی باشد. (خرداد ۹۸)

۲. الف) مقدمه عقلی
ب) مقدمه شرعی (دی ۹۸)

تشریحی

۳. اگر وجود یک واجب متوقف بر وجود مقدم های باشد که عقل به تنهایی آن را درک می کند به آن مقدمه عقلی می گویند

مانند تهیه وسیله برای رفتن به حج که وجوب به حج تعلق گرفته ولی عقل تهیه مقدمات را واجب می داند و این لازمه عقلی

آن است اما در صورتی که مقدمه را شرع تعیین کرده باشد، مقدمه شرعی خواهد بود مثل طهارت برای نماز که هم وجوب

نماز و هم وجوب طهارت که مقدمه آن است هر دو از طریق شارع بیان شده است. (خرداد ۹۸)

نام کتاب: سوالات آزمون نهایی احکام (۳)

نام درس: درس (۱۰)

تستی

۴. گزینه «ب» (شهریور ۹۸)

صحیح و غلط

۵. صحیح (دی ۹۸)

تعریف اصطلاحات

۶. قاعده ملازمه: هر آنچه عقل به آن حکم کند، شرع نیز به همان حکم می کند. (دی ۹۸)

تشریحی

۱. چرا نهی در عبادات مستلزم بطلان آن است؟
۲. آیا نهی از یک عمل عبادی ملازم با بطلان آن عبادت است؟ یک مثال بنویسید.

پاسخ کوتاه

۳. یحرم البیع يوم الجمعة بعد الاذان، والمختار انه باع اثم و كان البیع صحیحا.
(الف) در متن بالا چه حکم شرعی بیان شده است؟
(ب) با توجه به حکم داده شده، معامله صحیح است؟
۴. آیا ملازمه ای میان نهی و بطلان این معاملات وجود دارد؟
(الف) نهی از خرید و فروش هنگام نماز جمعه
(ب) نهی از ربا

تستی

۵. نهی در معاملات مقتضی بطلان و نهی در عبادات مقتضی بطلان

(الف) هست - هست (ب) نیست - نیست (ج) هست - نیست (د) نیست - هست

پاسخنامه درس ۱۱

تشریحی

۱. زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می کند، آن عمل مبعوض اوست و انجام دهنده آن مورد خشم و غضب خداوند است و موجب دور شدن از خداوند می گردد در حالی که شرط صحت اعمال عبادی قصد قربت است و این دو با هم قابل جمع نیست.
۲. بله نهی از عبارت مقتضی فساد و بطلان آن عبارت است. بدین معنی که اگر مکلف آن اعمال را انجام دهد کارش فاسد و باطل است. مثال: روزه گرفتن در عید فطر، قربان، نماز خواندن با لباس غضبی. (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

۳. (الف) بیع و خرید و فروش در روز جمعه بعد از اذان ظهر حرام است. (ب) در صورتیکه پس از اذان ظهر جمعه بیع انجام شود، شخص معصیت کرده است و مرتکب حرام شده ولی معامله صحیح است. (خرداد ۹۸)
۴. (الف) خیر - نهی در این معامله دلالت بر حرمت دارد ولی مقتضی فساد معامله نیست و هم دلالت بر فساد معامله دارد (ب) بله - این نهی هم دلالت بر حرمت دارد. (دی ۹۸)

تستی

۵. گزینه «د» (شهریور ۹۸)

تشریحی

۱. منظور از «وحدت متعلق یقین و شک» در اصل استصحاب را با ذکر مثال تبیین کنید.
۲. امام صادق (ع): «من كان على يقين فشك فليمض على يقينه، فان الشك لا ينقض اليقين» (الف) روایت را ترجمه کنید.
- ب) کدام قاعده اصولی از این روایت استفاده می شود؟
۳. با توجه به متن زیر ارکان استصحاب را مشخص کرده و بگویید وظیفه مکلف چیست؟
- *مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است. اما اکنون پس از گذشت چند ساعت، شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقی است یا به دلیلی باطل شده است.*

کوتاه پاسخ

۴. حکم مورد زیر را همراه با بیان اصل علمی مربوطه ذکر کنید.
- *هرگاه درباره از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم.*
۵. مراد از جمله «دلیل حیث لا دلیل» در بحث جایگاه ادله فقهاتی چیست؟
۶. سه مورد از ارکان استصحاب را نام ببرید.
۷. در چه زمان، فقیه برای استنباط حکم شرعی از ادله فقهاتی استفاده می کند؟

پاسخنامه درس ۱۲

تشریحی

۱. یعنی همان چیزی که قبلاً مورد یقین بود، در زمان بعد مورد شک واقع شود، مثلاً اگر مکلف قبلاً به وضو یقین داشت و در مورد غسل شک کرد، نمی تواند یقین به وضو را استصحاب کند چون متعلق شک و یقین وحدت ندارد. (خرداد ۹۸)
۲. الف) ترجمه روایت: هر کس در حالت یقین باشد سپس شک کند پس باید یقینش را ادامه دهد زیرا شک نمی تواند یقین را از بین ببرد. ب) قاعده یا اصل استصحاب (خرداد ۹۸)
۳. ۱- یقین سابق: یقین سابق نسبت به وضو ۲- شک لاحق: شک نسبت به بقای وضو ۳- وحدت متعلق یقین و شک: وضو ۴- هم زمانی یقین و شک: یقین به داشتن وضو و شک در بطلان وضو در یک زمان وظیفه مکلف: با توجه به اصل استصحاب، به یقین سابق عمل کند و به شک بعدی توجه نکند (همچنان با وضو محسوب می شود). (دی ۹۸)

کوتاه پاسخ

۴. اگر در مورد از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم باید یقین به عدالت امام جماعت را که قبلاً بوده استصحاب نمائیم و به شک اعتنا نکنیم. بنابر اصل استصحاب (خرداد ۹۸)
۵. یعنی ادله فقهاتی وقتی دلیل به حساب می آیند که از رسیدن به حکم واقعی مایوس شویم. (شهریور ۹۸)
۶. الف: یقین سابق ب: شک لاحق ج: وحدت متعلق شک و یقین د: هم زمانی یقین و شک (شهریور ۹۸)
۷. تنها پس از جهل به حکم واقعی و یأس از دستیابی به حکم واقعی (دی ۹۸)

تشریحی

۱. یک دلیل عقلی برای حجیت احتیاط را توضیح دهید.
۲. چرا حجیت تخییر امری بدیهی است؟
۳. دو دلیل برای حجیت براءت ذکر کنید.
۴. در چه زمان مجتهد، بر اساس ادله فقهاتی حکم به براءت می کند؟

پاسخ کوتاه

۵. حکم مورد زیر را همراه با بیان اصل علمی مربوطه ذکر کنید.
وقتی مکلف هیچ راهی برای تعیین قبله ندارد.
۶. دلایل عقلی حجیت احتیاط را ذکر کنید. (دو مورد)
۷. هر عبارت بیانگر کدام اصل عملی است؟
الف) اذا كان الاعلم منحصرا في شخصين تعين الاخذ بالاحتياط.
ب) لا يكلف الله نفسا الا ما آتاها.

۸. برای هر کدام یک از دلایل فقهاتی، دلیل بیاورید.

الف) براءت: ب) احتیاط: ج) تخییر:

۹. در زمانی که شک میان وجوب و حرمت باشد، وظیفه مکلف چیست؟

تستی

۱۰. تکلیف مسافری که در موقعیتی است، اما نمی داند باید نمازش را شکسته بخواند یا تمام، چیست؟
الف) باید به احتیاط معمل کند.
ب) باید نمازش را هم شکسته بخواند هم تمام
ج) باید به اصل عمل اکتفا کند.
د) موارد الف و ب

پاسخنامه درس ۱۳

تشریحی

۱. الف: هر کس علم به اشتغال ذمه داشته باشد باید طوری عمل کند که علم به فراغ ذمه پیدا کند. ب: هر گاه عقل نسبت به عملی، ضرری را احتمال دهد، امر به پرهیز از آن می کند و کسی که بر خلاف این حکم عقل رفتار کند مستحق مذمت است. (خرداد ۹۸)

۲. حجیت تخییر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد زیرا هنگامی که مکلف در واقعه ای قرار می گیرد که از وجوب یا حرمت خالی نیست عقلاً یکی از آن دوازده اوصادرمی شود و راهی جز انجام یکی را ندارد. (خرداد ۹۸)

۳. دلیل اول: عقل حکم می کند که مجازات نمودن مکلف برای عملی که وجوب یا حرمت آن برایش بیان نشده، قبیح است و این کار از حکیم سر نمی زند پس اگر در مسئله ای حکم آن در ادله یافت نشده، اصل این است که نسبت به آن تکلیفی ندارد. (قاعده قبح عقاب بلایان) دلیل دوم: آیات متعدد قرآن مانند: لا یكلف الله نفساً الا ما آتاهایا دلیل سوم: روایاتی مانند حدیث

رفع

۴. گاهی مجتهد به اصل تکلیف شک دارد. مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه ولی در ادله اجتهادی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد. در اینجا مجتهد حکم به عدم تکلیف و مباح بودن آن عمل می کند. (دی ۹۸)

پاسخ کوتاه

۵. باید به نحوی عمل کند که یقین به ادای تکلیف کند یعنی به چهار طرف نماز بخواند تا به فراغت ذمه اش از تکلیف یقین کند بنا بر اصل احتیاط. (خرداد ۹۸)

۶. الف: اشتغال یقینی مستلزم فراغ یقینی است. ب: بدلیل قاعده وجوب دفع ضرر محتمل (شهریور ۹۸)

۷. الف: احتیاط ب: براءت (شهریور ۹۸)

۸. الف) عقل - کتاب و سنت (ب) عقل - نقل (ج) امر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد. (دی ۹۸)

۹. تخییر، یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است. (دی ۹۸)

تستی

۱۰. گزینه «د» (دی ۹۸)